

Hur känner du när du tänker matematik?

Arbetet i Klass 9A är starkt inriktat på kunskaper och godkända betyg. Bland de anställda lärarna märks en viss förvirring då superpedagogerna är så tydligt målmedvetna. Man måste arbeta effektivt i skolan, menar de. Det är bråttom. Det är test och prov i alla ämnen. Det är minst godkända betyg som gäller. Hotet om att inte komma in på gymnasieskolan ska motivera eleverna till mer och hårdare arbete.

Den svenska skolan har på förhållandevis kort tid förändrats till att nu vara en plats där stress, höga krav och individuella prestationer blivit minst lika tydliga som i det moderna yrkeslivet. Pressen är stor på den enskilda eleven. Det gäller för dem som står längst ifrån miniminivåerna men också för dem som absolut måste ha högsta betyg i allt. Kontrollen av den enskilda skolan men också av lärarna har ökat högst avsevärt under senare år.

Det är enkelt att se att det vid Mikaelsskolan i Örebro uppstått en kulturkrock då det gäller frågan om vad som är skolans viktigaste uppdrag. De anställda lärarna tar stöd i en halvsekel lång svensk utbildningstradition, där de mjuka värdena som trivsel, personlig utveckling och demokratifostran länge stått framför målstyrda kunskapsprestationer. Den sortens skola skälls numera som flummig.

– Hur känner du när du tänker matematik? Frågan ställs till Ludwig av en av lärarna i gårdagens avsnitt. Formuleringen illustrerar på ett mycket tydligt sätt kollisionen mellan den gamla skolan och de nya kraven. I dagens skola känner vi inte. Nu arbetar vi snabbt, hårt och effektivt och alla kontrollerar alla. Det är stor skillnad. Frågan är vad som är bäst för barnen och för samhället.

När föräldrarna på mötet med skolan blir informerade om de svaga resultaten blir de överraskade och förvånade. Tidigare har ju skolan meddelat att allt är bra. Det har det säkert varit, om man ser till de mjuka värdena. Men nu har tre nya lärare satt en annan agenda för arbetet. De uppfattar skolans uppdrag ensidigt med utgångspunkt i kunskapskraven. De tycks helt ha glömt bort den del av uppdraget som har just med trivsel, personlig utveckling och demokrati att göra. I läroplanen anges de målen som skolans värdegrund.

När skolans uppdrag beskrivs i läroplanen föreligger flera möjligheter till tolkningar av vad som ska prioriteras. Kunskapsuppdraget är tydligt men det är också omsorgen om individen, omtanken och generositeten, liksom främjandet av elevens harmoniska utveckling. Det är emellertid bara kunskapsprestationerna som mäts och värderas. Det är också dem som presenteras på Skolverkets hemsida. Var och en som vill kan kontrollera hur en enskild skola klarar kunskapsuppdraget. Information om hur skolan når värdegrundsmålen finns inte att tillgå annat än via lärarna vid den enskilda skolan.

Mikaelsskolan i Örebro är enligt Skolverkets statistik en skola som sammanlagt har 102 elever i nian. I genomsnitt ligger betygen strax över Godkänt men var tredje elev saknar betyg för att ta sig in på gymnasieskolan. Det tyder på att skillnaden mellan eleverna i den skolan är betydande. För att få perspektiv, kan vi notera att det inte finns någon skola i Jönköpings län som har så svaga resultat och då är ändå inte Mikaelsskolan svagast i Örebro. Det är Vivallaskolan där bara hälften (52 %) av eleverna är behöriga för gymnasiet.

Jönköpings Posten Tisdag 7 mars 2011

Skolans uppdrag är flerfalligt. Varje skola måste hitta den bästa tänkbara balansen mellan kunskapskraven och värdegrundsmålen. De omätbara målen, de som inte syns i den offentliga statistiken, är förmodligen de viktigaste om vi vill ha ett mänskligare samhälle. Men det är alltid enklare att falla för frestelsen att bara satsa på sådant som syns.

TOMAS KROKSMARK
Professor i pedagogiskt arbete
Högskolan för lärande och kommunikation